

§ 81

Svar på motion om kontanter från Simon O. Pettersson (SD)

KSN-2021-01834

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

1. **att** besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Sammanfattning

Simon O Pettersson föreslår i en motion väckt 14 juni 2021 att kontanter måste accepteras som betalningsmedel i de av Uppsala kommuns verksamheter som riktar sig till allmänheten.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 17 januari 2021
- Bilaga, Motion om kontanter från Simon O. Pettersson (SD)

Beslutsgång

Ordförande ställer föreliggande förslag mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller detsamma.

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2022-01-17

Diarienummer:
KSN-2021-01834

Handläggare:
Thomas Backlund

Svar på motion om kontanter från Simon O. Pettersson (SD)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Ärendet

Simon O Pettersson föreslår i en motion väckt 14 juni 2021 att kontanter måste accepteras som betalningsmedel i de av Uppsala kommuns verksamheter som riktar sig till allmänheten.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret.

Föredragning

Uppsala kommun strävar efter att dess utbud ska vara tillgängligt på likvärdiga villkor för alla. Vad gäller kontanter accepteras de som betalmedel av många verksamheter, men betalning med kort eller Swish är betydligt vanligare och föredras ofta.

Kontantbetalningar har stora förtjänster för grupper som inte kan eller vill tillämpa digitala alternativ. Sedlar och mynt fyller även en trygghets- och beredskapsfunktion i samhället, exempelvis vid störningar i digitala betalsystem. Många hävdar att kontanter, allt annat lika, ökar trygghet. Det finns också röster som hävdar att kontanter, allt annat lika, inte ökar eller till och med motverkar trygghet. Exempel är att sedlar och mynt exempelvis möjliggör undvikande av skatt och medför risk för stölder och kassavinn. Det finns även viss grund för uppfattningen att mängden kontanter i cirkulation, reserverna i enskilda hushåll och infrastrukturen för inlösen och påfyllnad

är otillräcklig för att i nuvarande form vara ett tillräckligt verktyg i beredskapssyfte vid en krissituation. Kort sagt är frågan om kontanternas roll ständigt aktuell i debatten med många relevanta argument för och emot.

Civilrättsligt kan kontantbetalning idag avtalas bort i många relationer, exempelvis mellan privatpersoner och privata företag. I offentligrättsliga relationer kan rätten att betala kontant inte förhandlas bort. Ett exempel på detta är att en region inte kan vägra en vårdtagare att betala sin patientavgift kontant. Här finns även domstolspraxis.

De flesta offentliga aktörer har dock även relationer med individer som inte omfattas av dessa principer, exempelvis kan en kommun välja att inte medge kontant betalning vid upplåtelse av parkering, vilket också har stöd i domstolspraxis. Kontanter som betalmedel regleras i lag (1998:1385) om Sveriges riksbank. En ny riksbankslag ligger som proposition till riksdagen med planerat ikraftträdande 1 januari 2023.

Det finns ofta gränsdragningsproblematik kring vilka relationer som har vilken karaktär och vilka krav kring kontantbetalning som därmed gäller. Om det inte är nödvändigt undviker kommunen att medvetet hävda sin rätt framför de som nyttjar tjänsternas rätt. En alltför snäv tolkning av lagstiftning och egna behov kan leda till att individer missgynnas på ett önskat sätt eller att kommunen genererar onödig eller missriktad negativ kritik.

Kassaförsäljning, definierat som försäljning mot betalning med kort, Swish eller kontanter sker på ett stort antal platser i kommunens verksamheter. De till antalet vanligaste kassaförsäljningsplatserna är kiosk- och fikaförsäljning i skolor samt daglig verksamhet för äldre eller funktionsnedsatta. Den största och värdemässigt mest betydande kassaförsäljningen finns i dotterbolagens publika och evenemangsorienterade verksamheter så som badhus, teater och konserthus. Mer sporadisk kassahantering förekommer i exempelvis friluftsområden samt inom verksamhet inriktad mot arbetsträning, exempelvis café, cykelverkstad och second hand.

Kommunen har ingen central policy eller riktlinje som undantar eller försvårar för någon verksamhet att acceptera kontanter som betalmedel. Respektive verksamhet väljer tillgängliga betalformer. Valet sker utifrån en bedömning av den egna kapaciteten att hantera betalformer såväl som intressenternas behov och förmåga.

När kontanter accepteras uppstår ökade krav på intern kontroll för att undvika kassavinn, stöld eller rån. Även små summor innebär risk. Exempel på vad som normalt förväntas är två som oberoende räknar eller kontrollerar dagskassa, sigillering av dagskassa i slutna värdepåsar, säkerhetsskåp för envägsdeponi och periodisk upphämtning av kontanter av värdetransport som handhar insättning på centralt konto. I vissa verksamheter förekommer även argument om utmaning kring logistik och hygienrutiner när betalningar hanteras parallellt med exempelvis livsmedel. Kostnaderna och kunskaperna som krävs för att administrera och hantera olika dimensioner av kontanthantering är inte försumbara.

Den nuvarande balansen med lokalt ansvar och anpassning efter lokala behov och förutsättningar har så här långt befunnits vara den bästa lösningen, men frågan om kontanter är ständigt aktuell och återkommande. Kommunledningskontoret och förvaltningarna utesluter inte omprövningar av hanteringen och följer utvecklingen på betalningsområdet.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med föreliggande förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 17 januari 2021
- Bilaga, Motion om kontanter från Simon O. Pettersson (SD)

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör och
biträdande stadsdirektör

Motion om kontanter

I en interpellation som behandlades av kommunfullmäktige 31/8 2020 ställde motionären ett antal frågor relaterade till kontantanvändningen i kommunen. Utgångspunkten för dessa frågor var att rätten till kontantanvändning bör värnas. Tre skäl för detta anfördes: 1) att många, särskilt äldre, ännu är ovana med den digitala tekniken. 2) integritetsskäl 3) att samhällets sårbarhet ökar i en krissituation.

Svaren gav vid handen att kontanter inte användes i vissa verksamheter, till exempel vid träffpunkter för äldre. Detta måste uppfattas som särskilt otillfredsställande, då äldre torde vara den grupp som använder kontanter mest. Men rimligen bör man kunna ställa krav på att kontanter som varande legalt betalningsmedel används överallt.

Med anledning av ovanstående yrkas:

- Att kontanter måste accepteras som betalningsmedel i de av Uppsala kommuns verksamheter som riktar sig till allmänheten.

Uppsala den 13/5 2021

Simon O. Pettersson
Ersättare SD